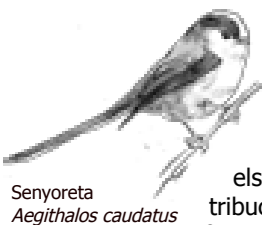

Quins aucells crien a Mallorca?

Per **Toni Muñoz**
Dibuixos de **Xavier Canyelles**

Acaba de sortir publicada la que, durant els propers anys, serà una obra de referència sobre l'ornitologia a Mallorca: el nou Atlas dels aucells nidificants de Mallorca i Cabrera.

Els atlas d'aucells nidificants constitueixen valuosos estudis biogeogràfics que mostren sobre la representació gràfica d'un territori les àrees de nidificació de les diverses espècies ornítiques presents. Normalment es subdivideix el territori mitjançant una retícula (en el nostre cas de 5 x 5 quilòmetres), i a cada quadrat resultant s'hi indica el règim de nidificació (segura, probable o possible) de cada espècie. La informació proporcionada per aquests estudis resulta extremadament valuosa a l'hora de planificar i portar a terme una gestió mediambiental correcta, ja que moltes de les espècies estudiades requereixen unes condicions biotòpiques i ecològiques ben concretes. Constitueixen així uns excel·lents bioindicadors de la tipologia i la salut dels nostres ecosistemes. Per això, l'any 1997 el GOB publicà el primer Atlas d'aucells nidificants de Mallorca i Cabrera, que recollí informació del període 1982-1993.

Senyoreta
Aegithalos caudatus

Les poblacions d'aus són, però, bastant dinàmiques, i amb els anys en canvien les distribucions sobre el territori i fins i tot apareixen noves espècies (o en desapareixen). És per això que convé actualitzar periòdicament aquesta base informativa. Conseqüentment, l'any 2003 es començà l'elaboració d'un nou atlas d'aus nidificants de Mallorca. Així, al llarg del període 2003-2007, i gràcies a la feina de molts ornitòlegs, s'han recollit més de 15.000 observacions de comportaments reproductius de 115 espècies diferents (109 autòctones i 6 exòtiques). Aproximadament un terç de les 352 espècies observades fins ara a Mallorca són reproductores.

La quantitat d'espècies localitzada no és homogènia arreu de l'illa. Hi destaquen sobretot els quadrats que comprenen zones humides (zones de s'Albufera, s'Albufereta, el Salobrar) que són les àrees amb més diversitat d'aus, que superen

les 60 espècies diferents. A l'altre extrem hi tindriem alguns quadrats litorals, que comprenen poca superfície terrestre i, per això, tenen un baix nombre d'espècies reproductores.

Pel que fa a les espècies més ben distribuïdes a Mallorca, podem citar el xoriguer (*Falco tinnunculus*), la mèrlera (*Turdus merula*) o el teulader (*Passer domesticus*), entre altres. El busqueret de cap negre (*Sylvia melanocephala*), és l'espècie més estesa a Mallorca, present al 97% dels quadrats estudiats. Pel que fa a la distribució menys nombrosa, l'oronella coa-rogenca (*Hirundo daurica*), el rupit (*Erithacus rubecula*) o el bec d'alena (*Recurvirostra avosetta*) només s'han localitzat a un quadrat com a reproductores segures.

En relació amb l'atles anterior (1983-1993), s'han localitzat vint-i-una noves espècies nidificants, de les quals quatre són espècies exòtiques i/o introduïdes que probablement no passaran de reproductores accidentals. Són l'oca d'Egipte (*Alopochen aegyptiacus*), l'ànnera muda (*Cairina moschata*), l'ànnera canyella (*Tadorna ferruginea*) i el minà (*Acridot-*

Pollets d'ànnera blanca, *Tadorna tadorna*. Foto: Pere J. Garcias

heres tristis). Altres cinc són espècies amb reproducció accidental o, fins ara, molt escassa: la cetla blanca (*Anas querquedula*), la rosseta (*Marmaronetta angustirostris*), l'arpella cendrosa (*Circus pygargus*), l'oronella coa-rogenca (*Hirundo daurica*) i el rupit (*Erithacus rubecula*). Les altres deu espècies han format poblacions més o manco estables o fins i tot en creixement evident: el cullerot (*Anas clypeata*), el soterí gros (*Podiceps cristatus*), el toret (*Ardeola ralloides*), l'esplugabous (*Bubulcus ibis*), l'agró blanc (*Egretta garzetta*), la fotja banyuda (*Fulica cristata*), la llambritja (*Sterna hirundo*), el busqueret roig (*Sylvia undata*), la senyoreta (*Aegithalos caudatus*) i el gorrió barraquer (*Passer montanus*). Entre les espècies ja presents l'any 1993, destaca per la seva evolució territorial i demogràfica el cas de la tórrora turca (*Streptopelia decaocto*), que ha passat de localitzar-se en només tres quadrats de 10x10 Km a ocupar ara pràcticament tota l'illa llevat d'algunes zones de muntanya. A l'altre costat, algunes espècies com la cotorra de pit gris (*Myiopsitta monachus*) i l'abellerol (*Merops apiaster*) presenten distribucions més reduïdes per haver desaparegut d'algunes localitats. Finalment, tres espècies localitzades com a nidificants en el període 1982-1993 no s'han localitzat com a tals en el període 2003-2007: el falconet (*Falco subbuteo*), la gavina d'hivern (*Larus ridibundus*) i el vitrac barba-roig (*Saxicola rubetra*). En els tres casos eren espècies que s'havien reproduït de forma excepcional.

La realització d'aquest nou Atlas no hauria estat possible sense el suport econòmic de l'Obra Social "Sa Nostra", entitat a la qual sempre estarem agraïts.

Reietó
Regulus ignicapillus

Papamosques
Muscicapa striata

L'àrtic

Per **Josep Manchado**

Sota el sol de mitja nit, l'extrem més septentrional d'Europa ens brinda l'espectacle de milers d'aucells marins i de moltes espècies que no s'observen habitualment a la Mediterrània

Si algú es decideix a visitar la zona àrtica de Noruega, talment com vaig fer jo, que no esperi l'abundància faunística d'Holanda, d'Escòcia o d'altres llocs com la nostra Albufera. A l'àrtic, quan arribes a un llac, un prat o una zona inundada, no hi trobes desenes o centenars d'ocells, amb sort n'hi ha una parella: de vegades uns cignes, d'altres uns corriols, o una parella d'ànneres glacials o negres, però difícilment més d'una o dues parelles. Això aporta el valor afegit d'allò que és únic o difícil. Si arribes a un llac holandès i trobes mil parelles d'ànnera blanca no saps ni on mirar, però quan arribes a una llacuna àrtica i hi ha una parella d'escurafascons (*Phalaropus sp.*), no tens cap dubte, enfoques el telescopi i aquell petit tresor concentra tota la teva atenció durant molts minuts. A la següent, pots esperar t'hi espera una parella de moretons d'ulls grocs (*Bucephala clangula*) o una d'ànnera fosca (*Melanitta fusca*), sempre així, d'una en una, sense altres distraccions. Per descomptat, això no serveix per a la mar. La mar aquí és molt rica en aliment i les aus marines en són abundants i hi formen grans grups.

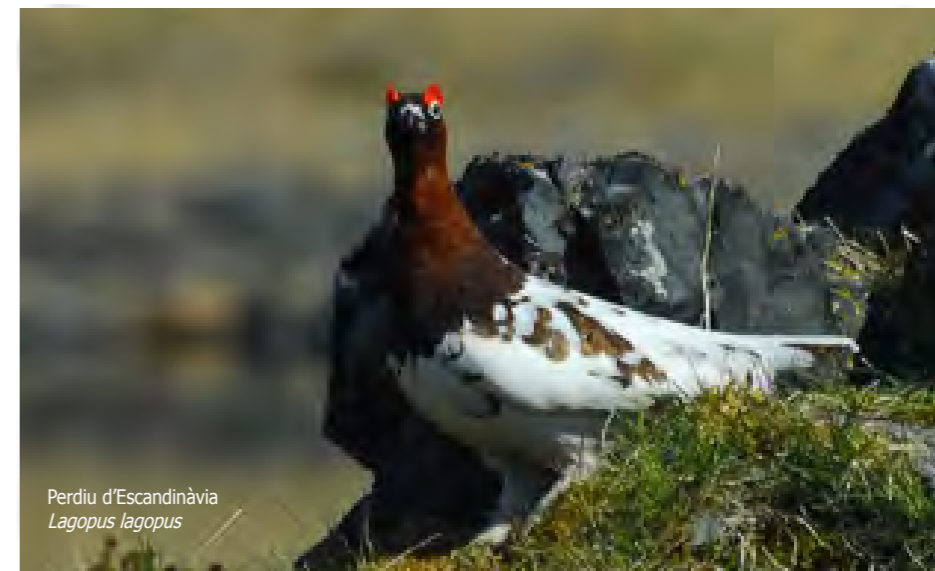
A la primera part del viatge vaig anar des de Tromsø (a on vaig volar des de Palma) fins al Cap Nord, la punta més septentrional d'Europa. En el viatge cap al nord es van succeint els fiords i els collets que els separen, zones estepàries i molt fredes on viuen els samis (els "lapons" tot i que ells no

volen ser anomenats així). La ruta és molt transitada i hi "puja" gent en tot tipus de vehicles, des de bicicletes a potents motos i caravanes. Fins i tot hi ha gent que ho fa caminant i sempre et quedes amb el dubte de quin ha estat el seu punt de partida. És una gran peregrinació, on la motivació no és religiosa, sinó visitar un lloc amb un entorn com màgic on es veu el sol les 24 hores del dia i comprens l'esfericitat de la terra. Veure el sol a dos pams de l'horitzó a la mitjanit és una experiència única.

Però només deixar la ruta que porta al Cap Nord, el panorama canvia per complet:

desapareixen els petits hotels, els càmpings, la gent, els cotxes i es comença a percebre una estranya sensació, la sensació que tot és buit. No es veu ningú enlloc, es creuen pobles i pobles i no hi ha gent, la buidor és completa i no sé si això és perquè la gent arriba al juliol o perquè tot està definitivament abandonat.

La segona part del viatge em vaig concentrar a Varanger, una península d'uns 5.000km² a l'extrem nord de Noruega. Es tracta d'un lloc d'una riquesa ornitològica enorme. A l'oest té tot l'estuari del riu Tana amb immenses zones d'aiguamolls; al

Perdiu d'Escandinàvia
Lagopus lagopus